

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination July – 2018

Course	: FYBA	Date	: 13/07/2018
Subject Code	: SKTM-01	Time	: 11:00am to 02:00pm
Subject Name	: Main Paper - 01 (Sanskrit - संस्कृत गद्य अने पद्य साहित्य)	Duration	: 3 Hours
		Max. Marks	: 70

प्रश्न:1 (अ) नीचेनामांथी गमे ते बेनुं भाषांतर करो : (08)

१. यदेतदनुमरणं नाम तदतिनिष्फलम्, अविद्वज्जनाचरित एष मार्गः, मोहविलसितमेतत्, अज्ञानपद्धतिरियम्, रभसाचरितमिदम्, क्षुद्रदृष्टिरेषा, अतिप्रमादोऽयम्, मौर्ख्यस्खलितमिदम्, यदुपरतेपितरि, भ्रातरि सुहृदि भर्तारि वा प्राणाः परित्यज्यन्ते ।
२. अस्ति द्रविडेषु काञ्ची नाम नगरी । तस्यामनेककोटिसारः श्रेष्ठपुत्रः शक्तिकुमारो नामासीत् । सोऽष्टादशवर्षदेशीयश्चिन्तामापेदे-नास्त्यदाराणामननुगुण दाराणां वा सुखं नाम । तत्कथं नु गुणवद्विन्देयं कलत्रम् ? इति ।
३. रूपस्य हन्त्री व्यसनं बलस्य शोकस्य योनिर्निधनं रतीनाम् । नाशः स्मृतीनां रिपुरिन्द्रियाणामेषा जरा नाम ययैष भग्नः ॥
४. अवन्ध्यकोपस्य विहन्तुरापदां भवन्ति वश्याः स्वयमेव देहिनः । अमर्षशून्येन जनस्य जन्तुना न जातहार्देन न विद्विषादरः ॥

(ब) नीचेनामांथी गमे ते बे ससंदर्भ समजावो. (04)

1. इदमपि खल्वमृतमिव सर्वेन्द्रियाह्लादसमर्थम् ।
2. का मे भुजङ्गता ।
3. तितीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरम् ।
4. विचित्ररूपाः खलु चित्तवृत्तयः ।

प्रश्न:2 कथा अने आप्यायिकानां लक्षणेनी यर्या करो. (12)

अथवा

सुबन्धुनी वासवदत्ता कृतिनी परियय करावो.

प्रश्न:3 कपिंजले पुंडरीकने आपेला उपदेशनी समीक्षात्मक यर्या करो. (12)

अथवा

‘अतिलोभः विनाशाय’ कथानो सार जशावी, तेना उपरथी मणता बोध विशे जशावो.

પ્રશ્ન:4 કુમારસંભવનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. (12)

અથવા

નૈષધચરિતનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રશ્ન:5 સંસ્કૃત કાવ્ય સાહિત્યના સુવર્ણયુગ, પંડિતયુગ અને અવનતિયુગનો પરિચય આપો. (12)

અથવા

મહાકવિ ભારવિના જીવન અને સમય અંગે નોંધ લખો.

પ્રશ્ન:6 નીચેના વૈકલ્પિક પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (10)

1. 'તિલકમંજરી'ના રચયિતા કોણ છે ? (દંડી, સુભંધુ, ધનપાલ)
  2. 'હર્ષચરિત'માં કુલ કેટલા ઉચ્છ્વાસ છે ? (સાત, આઠ, નવ)
  3. કન્દપકિતુના પિતાનું નામ શું હતું ? (ચિંતામણિ, ચિત્રભાનુ, અહિદત્ત)
  4. 'કુમારસંભવ'ના પ્રારંભમાં કયા પર્વતનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે ? (રૈવતક, અરવલ્લી, હિમાલય)
  5. ભારવિના કિરાતાર્જુનીયમાં કઈ શૈલી જોવા મળે છે ? (વૈદર્ભી, ગૌડી, પાંચાલી)
  6. મહાકવિ માઘ કયા પ્રદેશમાં જન્મ્યા હતા ? (ભિન્નમાલ, વિદર્ભ, કાશ્મીર)
  7. ગુજરાતનું પ્રથમ ઉપલબ્ધ પ્રશિષ્ટ સંસ્કૃત મહાકાવ્યનું નામ આપો. (રઘુવંશ, નૈષધચરિત, ભટ્ટિકાવ્ય)
  8. પંચતંત્રના કેટલા ભાષાન્તરો થયાં છે ? (200, 300, 500)
  9. હિતોપદેશના કર્તાનું નામ જણાવો. (વિષ્ણુશર્મા, નારાયણ પંડિત, સોમદત્ત)
  10. મહાતપા મુનિ કોના આશ્રમમાં રહેતા હતા ? (મહર્ષિ ગૌતમના, મહર્ષિ અત્રિના, મહર્ષિ વાલ્મીકિના)
-

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination July – 2018

Course	: FYBA	Date	: 14/07/2018
Subject Code	: SKTM-02	Time	: 11:00am to 02:00pm
Subject Name	: Main Paper - 02 (Sanskrit - संस्कृत नाट्य, स्तोत्र અને મુક્તક કાવ્યો)	Duration	: 3 Hours
		Max. Marks	: 70

પ્રશ્ન:1 (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બેનું ભાષાંતર કરો :

(08)

૧. દારક: : રદનિકે કૈષા ।
વસન્તસેના : પિતુસ્તે ગુણનિર્જિતા દાસી ।
રદનિકા : જાત, આર્યા તે જનની ભવતિ ।
દારક : રદનિકે અલીકં ત્વં ભણસિ । યદ્યસ્માકયાર્યા જનની તત્કિમર્થમલંકૃતા ।
વસન્તસેના : જાત મુગ્ધેન મુખેનાતિકરુણં મન્વયસે ।
(નાટ્યેન આભરણાન્યવતાર્ય રુદતી ।)
એષેદાનીં તે જનની સંવૃત્તા । તદ્ગૃહાણૈતમલંકારમ્ ।
સૌવર્ણશકટિકાં કારય ।
દારક : અપેહિ । ન ગ્રહીષ્યામિ । રોદિષિ ત્વમ્ ।
૨. વિદૂષક: : (સહસોપસૃત્ય) જયતુ પ્રિયવયસ્ય: । મો વયસ્ય, દિષ્ટ્યા વર્ધસે ।
યેન દત્તમાત્રેણૈવ તેન દોહદેનેદ્દશી નવમાલિકા સંવૃત્તા યેન
નિરન્તરોદ્દિન્નકુસુમગુચ્છશોભિતવિટપા ઉપહસન્તીવ લક્ષ્યતે દેવી પરિગૃહીતાં
માથવીલતામ્ ।
રાજા : વયસ્ય, ક: સદેહ । અચિન્ત્યો હિ મણિમન્ત્રૌષધીનાં પ્રભાવ: પશ્ય ।
કળ્થે શ્રી પુરુષોત્તમસ્ય સમરે દ્રષ્ટ્વા મણિં શત્રુભિ: ।
નષ્ટં મન્ત્રબલાદ્ વસન્તિ વસુધામૂલે ભુજ્જા હતા: ।
પૂર્વ લક્ષ્મણવીરવાનરભટા યે મેઘનાદહતા: ।
પીત્વા તેઽપિ મહૌષધેર્ગુણનિધેર્ગન્ધં પુનર્જીવિતા: ॥
૩. અનાથ: સ્નેહાર્દ્ર: વિગલિતગતિ: પુણ્યગતિદાં
પતન્ વિશ્વોદ્ધત્રીં, ગદવિગલિત: સિદ્ધભિષજમ્ ।
સુધાસિન્ધું તૃષ્ણાકુલિતહૃદયો માતરમયં
શિશુ: સંપ્રાપ્તસ્ત્વામહમિહ વિદઘ્યા: સમુચિતમ્ ॥
૪. મહિમ્ન: પારં તે પરમવિદુષો યદ્યસદૃશી
સ્તુતિબ્રહ્માદીનામપિ તદવસન્નાસ્ત્વયિ ગિર: ।
અથાવાચ્ય: સર્વ: સ્વમતિપરિણામાવધિ ગૃણન્
મમાપ્યેષ: સ્તોત્રે હર નિરપવાદ: પરિકર: ॥

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સસંદર્ભ સમજાવો.

(04)

1. સન્દીપ્તે ભવને તુ કૂપચ્ચનનં પ્રત્યુદયમ: કીદૃશ: ।
2. મિત્રસ્ય ચક્ષુષા સમીક્ષામહે ।

3. “स्वभावतो वामाशयैव खलु भामा ।

4. वीर लोकसंग्रहार्थमाविर्भूतानामीश्वराणां स्वभावसिद्धः प्रवृत्तिकर्षः ।

प्रश्न:2 ‘शंकरविजयम्’ कृतिनो सार रञ्जु करी, तेनी समीक्षा करो. (12)

अथवा

राजर्षि उदयननुं यरित्रांकन करो.

प्रश्न:3 कविकुलगुरु कालिदासनां जवन अने कवन उपर नोंध लपो. (12)

अथवा

स्तोत्र काव्यनां उद्भव अने विकासनी उपरेषा आपो.

प्रश्न:4 कविराज जगन्नाथनी कृतिओनो परियय आपो. (12)

अथवा

‘शतकत्रय’मांथी प्राप्त यतां उपदेश विशे नोंध लपो.

प्रश्न:5 नीयेनामांथी कोठपण भे विशे टूंकनोंध लपो. (12)

1. मृच्छकटिकम् - शीर्षक
2. रत्नावली
3. अमरुशतकम्
4. महिम्नःस्तोत्रमां शिवमहिमा

प्रश्न:6 नीयेनामांथी योग्य विकल्प पसंद करी जवाब लपो. (10)

1. ‘चन्द्रः’ शब्दनो समानार्थी शब्द आपो.
(A) कुमुदबान्धवः (B) विटपी (C) आकाश (D) सुरः
2. उत्कण्ठया सहितं सोत्कण्ठम् । - समास बनावो.
(A) सोत्कण्ठ्य (B) सत्कण्ठं (C) सोत्कण्ठं (D) सोत्काण्ठ्यं
3. यत्र नार्यस्तु ..... रमन्ते तत्र देवताः । (पूजनुं योग्य रुप मूको)
(A) पूजायन्तु (B) पुजयान्तु (A) पूजान्ते (D) पूज्यन्ते
4. आद्य जगद्गुरु शंकरायार्ये केटलां मठनी स्थापना करी छे ?
(A) यार (B) पांय (C) भे (D) आठ
5. कविराज जगन्नाथनुं कौटुंबिक नाम जशावो.
(A) त्रिशूलधर (B) पंडितराज (C) नीलकंठ (D) गंगाधर
6. भासनां नाटकोनी संख्या केटली छे ?
(A) सात (B) पांय (C) दस (D) तेर
7. ‘हर्षचरितम्’नां रचयिता कोण छे ?
(A) भारवि (B) जगन्नाथ (C) भाषाभट्ट (D) दंडी
8. ‘मालतीमाधव’ प्रकरण कोनी रचना छे ?
(A) भवभूति (B) भर्तृहरि (C) हर्षवर्धन (D) कालिदास
9. शंकरलाल शास्त्रीनी प्रथम रचना कछे छे ?
(A) श्रीकृष्णयन्त्राभ्युदय (B) रावाज्जराजकीर्तिविलास
(C) शिवाञ्ज (D) महाराणाप्रताप
10. परा + जि १ लो गण पर. क. लू. कृदन्तनुं रुप आपो.
(A) पराजीतो (B) पराजय (C) पराजितः (D) पराजिताय

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination July – 2018

Course	: FYBA	Date	: 15/07/2018
Subject Code	: SKTS-01	Time	: 11:00am to 02:00pm
Subject Name	: Subsidiary Paper - 01 (Sanskrit - संस्कृत गद्य अने पद्य साहित्य)	Duration	: 3 Hours
		Max. Marks	: 70

प्र. 1 (अ) नीचेनाभांथी गमे ते बे नुं भाषांतर करो. (08)

1. आलोकमात्रेणैवापगतश्रमो द्रष्ट्वा मनस्येवमकरोत् । अहो निष्फलमपि में
तुरगमुखमिथुनानुसरणमेतदा लोकयतः सरः सफलतामुपगतम् । अद्य परिसमाप्तमीक्षणयुगलस्य
द्रष्टव्यदर्शनफलम् । आलोकितः खलु रमणीयानामन्तः ।
2. अस्ति गौतमस्य महर्षेस्तपोवने महातपा नाम मुनिः । तेनाश्रमसन्निधाने मुषिकशावकः काकमुखाद्
भ्रष्टः द्रष्टः । ततः स्वभावदयात्मना तेन मुनिना निवारकणैः संवर्धितः । ततो बिडालस्तं मूषिकं
खादितुमुपधावति ।
3. पीतं ह्यनेनापि पयः शिशुत्वे कालेन भूयः परिसुप्तमुर्व्याम् ।
क्रमेण भूत्वा च युवा वपुष्मान् क्रमेण तेनैव जरामुपेतः ॥
4. भवन्तमेतर्हि मनस्विगर्हिते विवर्तमानं नरदेव वर्त्मनि ।
कथं न मन्युर्ज्वलयत्युदीरितः शमीतरुं शुष्कमिवाग्निरुच्छिरवः ॥

(ब) नीचेनाभांथी गमे ते बे ससंदर्भ समजावो. (04)

1. नैतदनुरुपं भवतः। क्षुद्रजनक्षुण्ण एष मार्गः ।
2. नास्त्यदाराणामननुगुण दाराणां वा सुखं नाम ।
3. हेमः संलक्ष्यते ह्यग्नौ विशुद्धिः श्यामिकाऽपि वा ।
4. मेघालोके सुखिनोऽप्यन्यथावृत्तिः भवति ।

प्र. 2 साहित्यशास्त्रीओओ आपेला कथा अने आभ्याधिकाना लक्षणोनी यर्या करो.. (12)

अथवा

हंतीना ज्वननी प्रयलित हंतकथाओ विशे जएावो.

प्र. 3 पंचतंत्रना पांच विभागेनो परिचय आपो. (12)

अथवा

‘अज्ञातकुलशीलस्य वासो न देयः’ कथानो सार जएावी, तेभांथी मजाता बोध विशे यर्या करो.

પ્ર. 4 રઘુવંશનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. (12)

અથવા

કિરાતાર્જુનીયનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

પ્ર. 5 સંસ્કૃત પદ્યસાહિત્યના ઉદ્દગમ અને વિકાસ વિશે નોંધ લખો. (12)

અથવા

મહાકવિ કાલિદાસના જીવન વિશે નોંધ લખો.

પ્ર. 6 નીચેના વૈકલ્પિક પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (10)

1. કથામાં કયા છન્દનો પ્રયોગ થાય છે? (આર્યા, વસન્તતિલકા, માલિની)
  2. ચન્દ્રાપીડના અશ્વનું નામ શું છે? (દર્પશાત, ચેતક, ઈન્દ્રાયુધ)
  3. દશકુમારચરિત કુલ કેટલા વિભાગોમાં વહેંચાયેલ છે? (ત્રણ, સાત, આઠ)
  4. બ્રહ્માએ કોને કહોર શબ્દોમાં ઠપકો આપ્યો? (સરસ્વતીને, દુર્વાસાને, દેવગણને)
  5. 'બૃહત્કથામંજરી' ના રચયિતા કોણ છે? (સોમદત્ત, વિષ્ણુશર્મા, ક્ષેમેન્દ્ર)
  6. હિતોપદેશના કર્તા કોણ છે? (નારાયણ પંડિત, બુદ્ધસ્વામી, ભવભૂતિ)
  7. કિરાતાર્જુનીયનું કથાનક શેમાંથી લેવામાં આવ્યું છે? (રામાયણ, મહાભારત, શતપથ બ્રાહ્મણ)
  8. નૈષઘચરિતના કુલ કેટલા સર્ગ છે? (સત્તર, અઠાર, બાવીસ)
  9. યક્ષે કયાં વસવાટ કર્યો હતો? (રામગિરિના આશ્રમમાં, ઇન્દ્રકીલ પર્વતમાં, હિમાલયમાં)
  10. દંડીના પિતાનું નામ શું હતું? (નારાયણ સ્વામી, દામોદર, વીરદત્ત)
-

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination July – 2018

Course	: FYBA	Date	: 16/07/2018
Subject Code	: SKTS-02	Time	: 11:00am to 02:00pm
Subject Name	: Subsidiary Paper - 02 (Sanskrit - संस्कृत नाट्य, स्तोत्र अने मुक्तक काव्यो)	Duration	: 3 Hours
		Max. Marks	: 70

प्र. 1 (अ) नीचेनामांथी गमे ते बे श्लोकोनुं भाषांतर करो. (08)

1. असितगिरिसमं स्यात् कज्जलं सिन्धुपात्रे
सुरतरुवरशाखा लेखनी पत्रमुर्वी ।
लिखति यदि गृहीत्वा शारदा सर्वकालं
तदपि तव गणानामिश पारं न याति ॥
2. निन्दन्तु नीतिनिपुणा यदि वा स्तुवन्तु
लक्ष्मीः समाविशतु गच्छतु वा यथेष्टम् ।
अथैव वा मरणमस्तु युगान्तरे वा
न्यायात् पथः प्रविचलन्ति पदं न धीराः ॥
3. भोगे रोगभयं कुले च्युतिभयं वित्ते नृपालाद् भयं
मौने दैन्यभयं बले रिपुभयं रूपे जराया भयम् ।
शास्त्रे वादभयं गुणे खलभयं काये कृतान्ताद् भयं
सर्वं वस्तु भयान्वितं भुवि नृणां वैराग्यमेवाभयम् ॥
4. पद्माकरं दिनकरो विकचीकरोति
चन्द्रो विकासयति कैरवचक्रवालम् ।
नाभ्यर्थितो जलधरोडपि जलं ददाति
सन्तः स्वयं परहितेषु कृताभियोगाः ॥

(ब) नीचेनामांथी गमे ते ससंदर्भ समजावो. (04)

1. आर्यपुत्र पक्षपातेन अतिक्रान्तः समुदाचारः ।
2. एषः यमसदनं प्रविश्य प्रतिनिवृत्तः ।
3. शून्यमधुना जीर्णारण्यं जगत् ।
4. ममास्ति हृदयं शम्भुः शम्भोः हृदयम् अस्म्यहम् ।

प्र. 2 उत्तररामचरितनुं कथावस्तु जडावी, तेनुं समीक्षात्मक मूल्यांकन करो. (12)

अथवा

शिवमहिम्नः स्तोत्रनुं रसदर्शन करो.

प्र. 3 छत्रपति-साम्राज्यम् ने आधारे महाराज शिवाजुनो परियथ आपो. (12)

अथवा

भर्तृहरिनी जवण विषयक दंतकथाओ जडावो.

પ્ર. 4 રત્નાવલી નાટિકાનું કથાવસ્તુ જણાવો. (12)

અથવા

ગંગાલહરીનું સ્તોત્રકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

પ્ર. 5 નીચેનામાંથી ગમે તે બે ટૂંકનોંધ લખો. (12)

1. ભર્તૃહરિનાં શતકો
2. કાલિદાસની દંતકથાઓ
3. જગન્નાથનાં વિલાસકાવ્યો
4. હર્ષવર્ધનનું જીવન

પ્ર. 6 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધીને આપો. (10)

1. જગન્નાથ કેવા બ્રાહ્મણ હતા?
(a) ગુર્જર (b) તૈલંગ (c) કાશ્મીરી (d) બંગાળી
2. શિવમહિમ્ન: સ્તોત્ર ની રચના કોણે કરી છે?
(a) જગન્નાથે (b) અમરુએ (c) પુષ્પદંત (d) બાણભદ્ર
3. ભર્તૃહરિ કઈ શૈલીના કવિ છે?
(a) વૈદર્ભી (b) માગધી (c) પાંચાલી (d) ગૌડી
4. ચન્દ્ર: શબ્દનો સમાનર્થી આપો.
(a) મદન: (b) શશિ: (c) પુરન્દર: (d) માર્ત્તન્ડ:
5. પૃથ્વી ઉપર જળ, અન્ન અને ત્રીજું કયું રત્ન છે?
(a) સુભાષિત (b) મહાકાવ્ય (c) ધન (d) પુત્ર
6. કાલિદાસની કુલ કેટલી કૃતિઓ છે?
(a) આઠ (b) છ (c) સાત (d) તેર
7. મૃચ્છકટિકમ્ એટલે?
(a) માટીની ગાલ્લી (c) સોનાની ગાલ્લી
(b) માટીનો મહેલ (d) મનની ઈચ્છા
8. સારિકાપ્રસંગ કઈ કૃતિમાં આવે છે?
(a) અભિજ્ઞાનશાકુન્તલ (b) માલતીમાધવ (c) રત્નાવલી (d) નીતિશતક
9. 'શ્રીકૃષ્ણચંદ્રાભ્યુદય' નાટક કોની રચના છે?
(a) વાસુદેવ પાઠક (c) મૂળશંકર યાજ્ઞિક
(b) શંકરલાલ શાસ્ત્રી (d) જનકશંકર દવે
10. મૃચ્છકટિકમાં રાજાના સાળાનું નામ શું હતું?
(a) શકાર (b) દુર્મુખ (c) જાનુક (d) કાપાલિક